

БЕЛАРУСКИ УНІВЕРСІТЭТ

Газета Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, 28 кастрычніка 1999 года, чацвер, № 16 (1808)

ФАКУЛЬТЭТУ ЖУРНАЛІСТЫКІ – 551

Не сёння-заўтра пачнуцца святкаванні на факультэце журналістыкі БДУ. Журфаку – 55. Цэлыя тры дні будуць працягвацца ўрачыстасці. І ў гэтыя тры дні будзе прыгадана і сказана пра многае і многіх. Успомняць пра тое, як пачыналася гісторыя журфака – сціплым і незайздросным статусам аднаго з аддзяленняў філалагічнага факультэта. Успомняць пра тых, хто стаў ля самага пачатку доўгага

шляху ў 55 год. Абавязкова ўспомняць Р.В. Булацкага, што аддаў цэлых 13 гадоў свайго жыцця факультэту, будучы дэканам з 1967 па 1980 год. Успомняць добрым словам іншых дэканаў факультэта: П.І. Ткачова, А.Г. Слуку – зараз намеснік міністра адукацыі, П.Л. Дарашчонка. Вядома ж, шчырыя віншаванні будзе прымаць і цяперашні кіраўнік факультэта Васіль Пятровіч Вараб'ёў. Выпускнікі ўспомняць сваю самую “крыжавую” сесію

і першае каханне, першакурснікі пасумуюць па сваім непаўналетнім школьным дзяцінстве. Будзе час на ўсё. Нават патанчыць на дыскатэцы.

Інтэрв'ю з дэканам факультэта журналістыкі В.П. Вараб'ёвым вы зможаце прачытаць у нашым наступным нумары. А сёння пра факультэт скажуць сваё слова студэнты, выкладчыкі і былыя яго дэканы.

Алег Георгіевіч СЛУКА, намеснік міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь, прафесар:

— З факультэтам журналістыкі звязана ўсё мае жыццё. Я тут вучыўся, потым на працягу дзесяці год быў дэканам, ды і зараз застаюся дзеючым выкладчыкам. Займаючы пасля больш значныя і адказныя пасады, я заўсёды не мог не сачыць за справай на факультэце, дапамагаў, чым мог. І натуральна ж, прыйду на факультэцкае свята.

Мне давялося быць дэканам журфака ў час пераходнага, цяжкага перыяду — 80-90-я гады. Нам тады трэба было зрабіць ціхую, без адзінага стрэлу, рэвалюцыю — змяніць усю навучальную праграму на больш ліберальную, пазбаўленую партыйных догмаў, прыставаць навучальны працэс да новых умоў. І трэба сказаць, я ганаруся тым, што ў час, калі было папулярным адмаўляцца ад усяго былога, баламуціць ваду і кідацца ў крайнасці, нашы выкладчыкі здолелі зрабіць усё паступова і роўна, захаваўшы з мінулага ўсё самае лепшае. Бо змяняюцца партыі і ідэалогія, былі і будуць новыя палітычныя кірункі, а ўніверсітэт стаў, будзе стаць і перажыве многае. Наш універсітэт з'яўляецца членам Між-

народнай асацыяцыі ўніверсітэтаў. Гэта Храм навукі. Тут канцэнтруецца і выходзіць беларуская інтэлігенцыя — інтэлектуальны патэнцыял усёй рэспублікі.

Кожны студэнт факультэта журналістыкі — гэта індывідуальнасць, творчая асоба. Я, напрыклад, лічу, што калі ты вучышся тут, на такім факультэце, — гэта ўжо паказальнік тваёй дасціпнасці, інтэлекту, высокіх здольнасцей і культуры. Таму я студэнтаў заўсёды паважаю, і ў час майго дэканства, калі раптам узнікала пытанне аб выключэнні таго ці іншага студэнта, я з усяе сілы намагаўся знайсці любую зачэпку, каб толькі пакінуць яго на факультэце. Не было нават такога выпадку, калі б я павысіў голас на студэнта. Я ж прафесар, навуковец, а прафесар, паводле вызначэння, павінен быць спагадлівым. Прафесар — гэта такі шчаслівы стан душы. А двоек я наогул ніколі не стаўлю, бо лічу гэта абразай.

Пажадаю роднаму факультэту поспехаў і новых здзяйсненняў. Асабіста выкладчыкам — выходзіць не толькі журналістаў, але ж і знакамітых паэтаў, пісьменнікаў, публіцыстаў. А студэнтам — каб не страцілі падчас вучобы той агонь, што гарыць у душы.

Слова дэканам

Пётр Леанідавіч ДАРАШЧОНАК, загадык кафедр гісторыі журналістыкі і літаратуры, дацэнт, кандыдат філалагічных навук:

— Я займаў пасаду дэкана факультэта журналістыкі ў 1996-1997 гадах. Адрозніе было брацца за справы, таму што гэтае прызначэнне адбылося налярэдадні прыёмнай камісіі — такой гарачай пары. У той год мы набралі на сённяшні дзень рэкордную колькасць студэнтаў — нешта каля 170 чалавек. Узалі ўсіх жадаючых. За кошт гэтага наш факультэт колькасна вырас. Раней ён лічыўся маленькім сярод іншых — 50-60 чалавек, а пасля гэтага стаў, скажам, сярэднім па колькасці. Шмат людзей. Складаная была кампанія, але калектыв нашых выкладчыкаў правёў яе добра.

Адрозніе ж пасля правядзення той летняй кампаніі, з першага верасня, да нас ва ўніверсітэт прыйшло новае кіраўніцтва, якое ўсё кардынальным чынам змяніла. Новы рэктар Аляксандр Казулін прыйшоў з мэтай сапраўды зрабіць з БДУ вядучую навучальную ўстанову рэспублікі. На той момант БДУ лічыўся проста старэйшай ВНУ. Пра гэтую мэту было шырока абвешчана праз друк. І мы сапраўды сталі сведкамі таго, як

гэта ўсё пачыналася. Неўзабаве на ўсіх узроўнях пачалі вырашацца фінансавыя і арганізацыйныя пытанні, загаварылі пра новы Статут універсітэта, які адразу ж пачалі ствараць. Пасля гэтага відавочна стала, што ўніверсітэт вырас не толькі колькасна, але і якасна. Якім чынам? Напрыклад, выпускнікі БДУ можа цяпер на працягу трох гадоў пасля выпуску атрымліваць на працы большую зарплату, чым выпускнікі іншых ВНУ. Значна павялічылася зарплата выкладчыкаў БДУ. Такім чынам, БДУ сапраўды пачаў збіраць вакол сябе ўсіх лепшых спецыялістаў рэспублікі ў розных галінах навук, атрымаў магчымасць абнавіць матэрыяльна-тэхнічную базу і г.д. Наогул, я лічу, што на чале ўніверсітэта павінен стаць не толькі, скажам так, таленавіты і аўтарытэтны вучоны, але ж і чалавек з добрымі якасцямі арганізатара.

І трэцяе, што запомнілася, — гэта святкаванне 75-гадовага юбілею БДУ. Свята прайшло з вялікім размахам, упершыню выйшла за межы самога ўніверсітэта. Святкавалі ў Палацы спорту. Прывязджаў спецыяльна на нашае свята Філіп Кіркораў. Выступалі іншыя зоркі расійскай і беларускай эстрады. А пасля гэта стала ўстойлівай традыцыяй. Прайшоў і стаў, зноў жа, традыцыйным конкурс “Міс БДУ”... Гэта быў зусім іншы размах. Гэта быў нібы паказальнік таго, наколькі вырас за такі малы час універсітэт.

Слова выкладчыкам

Факультэту — 55. З аднаго боку, дата не круглая, а з другога, атрымаць дзве пяціркі — справа вельмі прыемная. Сённяшнія нашы суразмоўцы — выкладчыкі факультэта журналістыкі. У іх сёння свята. Вялікае свята. Ім і слова...

Віктар Іванавіч ІЎЧАНКАЎ, загадчык кафедры стылістыкі і літаратурнага рэдагавання, дацэнт, кандыдат філалагічных навук:

— Змяніліся абставіны і ў арганізацыі навучальнага працэсу, і ў змесце, і ўвогуле шмат змен у факультэцкім жыцці. Асабіста мяне радуе тое, што гэтыя змены прадвеснічаюць з'яўленне добрага папаўнення журналісцкага "легіёну". На гэта паказвае цікаўнасць і вольнае вызначэнне сваёй думкі сённяшнім студэнтам. Змены закруцілі і наш побыт. Нягледзячы на тое, што стала цесна, а гэта адбылося ў сувязі з павелічэннем колькасці студэнтаў, у нашым ужо састарэлым будынку пануе ўтульнасць і чысціня.

Найбольш важнай падзеяй стала адкрыццё пры нашай кафедры спецыялізацыі літаратурнае рэдагаванне. Лічу гэта значным крокам наперад у галіне падрыхтоўкі спецыялістаў, дзейнасць якіх непасрэдна звязана з мовай. Менавіта на іх ускладаю спадзяванні, што маўленчая культура носьбітаў беларускай і рускай моў значна павысіцца. Наша дзяржава атрымае прафесіяналаў, клопатам якіх будзе чысціня, выразнасць, дакладнасць слова. Сёння нам гэтага вельмі не хапае...

Ніна Аляксандраўна СНИЦАРАВА, дацэнт кафедры гісторыі журналістыкі і літаратуры, кандыдат філалагічных навук:

— Пасля выдзялення журналістыкі ў асобны факультэт мы сталі першым факультэтам журналістыкі ў Саюзе. Факультэт змяняўся разам з жыццём. Жыццё напаўняла і дапаўняла яго.

Самая важная падзея для мяне? Яна адбываецца кожны дзень — гэта праца і зносіны са студэнтамі.

Іван Іванавіч САЧАНКА, загадчык кафедры міжнароднай журналістыкі і літаратуры, прафесар, доктар гістарычных навук:

— На факультэце адбыліся фенаменальныя змены, накіраваныя на павышэнне рэзультатаў. Зараз прафесія журналіста атрымала шырокае распаўсюджванне на тэрыторыі Беларусі. Адкрыліся аддзяленні журналістыкі ў Гродне, Віцебску, Гомелі, ёсць факультэт журналістыкі ў мінскім Інстытуце сучасных ведаў. І тут вельмі важны прэстыж факультэта журналістыкі БДУ. У нас адкрываюцца новыя спецыяльнасці: інфармацыя і камунікацыя, рэдактар выдавецтва, і, што вельмі прыемна, у нас нарэшце з'явіўся і журналіст-мжнароднік.

Гэта зусім новы напрамак у журналістыцы. Сацыяльна-эканамічнае развіццё Беларусі і эвалюцыя інтэграцыйных працэсаў патрабуе спецыялістаў менавіта ў гэтай галіне. Аддзяленне міжнароднай журналістыкі унікальнае па сваёй сутнасці. Ні на адным аддзяленні журналістыкі не рыхтуюць такіх спецыялістаў. Гэта вельмі складаная задача, якая можа быць вырашана толькі ў БДУ.

Мікола Рыгоравіч КАВАЛЕНКА, старшы выкладчык кафедры стылістыкі і літаратурнага рэдагавання:

— Факультэт журналістыкі моцны сваімі традыцыямі. Па-ранейшаму ў нас маладыя таленты растуць і нават квітнеюць. Тут чуюцца пазычаныя слова, гучыць пазычаны радок, гуртоўцы наладжваюць пасяджэнні і добрым словам успамінаюць літаратурную "Рунь", якую не адолелі аніякія маразы ці замаразкі. Нашы творы з'яўляюцца ў "Першацвеце", на старонках перыёдыкі, выпускнікі факультэта пашыраюць пісьменніцкія рады, выдаюць цікавыя кніжкі. Чакаем на юбілейныя святы. Чакаем у студэнцкіх аўдыторыях (гэта было добрае традыцыяй!) Вольгу Іпатаву, Віктара Гардзея, Анатоля Вярцінскага, Васіля Зуёнка, Міколу Кусянюка, Янку Сіпакова, Генадзя Бураўкіна, Леаніда Дайнеку, Таісу Бондар, Віктара Супрунчука, Паўла Марцінкевіча, Галіну Багданаву, Святлану Алексіевіч, Леаніда Пранчака...

Награніў у "ЛіМе" на папрок нам, што, маўляў, на факультэце не было і няма ані пылінкі беларускасці, і так маё сэрца пратэствала, так не згаджалася. І не магу пагадзіцца. Наш факультэт не лыкам шыты. Тут жыве беларускае слова! Мне выпала шчасце вучыць многіх валадароў "залатога пярэ". І зараз гляджу на моладзь, і па вачах бачу, і па першых творчых працах чытаю: прыйдуць у журналістыку, прыйдуць у вялікую літаратуру новыя Стральцовы, Сачанкі, Рубанавы, Чыгрынавы...

Аркадзь Іосіфавіч НАРКЕВІЧ, прафесар кафедры стылістыкі і літаратурнага рэдагавання, доктар філалагічных навук:

— На факультэце журналістыкі праводзіцца вялікая работа па павышэнні ўзроўню спецыялізаванага навучання будучых журналісцкіх кадраў, адкрываюцца новыя кафедры і аддзяленні, уводзяцца па меры неабходнасці новыя курсы лекцый і спецкурсы, курсы па выбары, па профілі. Надаецца вялікая ўвага моўнай падрыхтоўцы студэнтаў, праводзяцца студэнцкія навуковыя канферэнцыі, калектывы, чытанні, семінары. У гэтым напрамку вялікі клопат, турботу праўляюць ка-

федры, у прыватнасці, кафедра стылістыкі і літаратурнага рэдагавання журфака, дэканат і асабіста дэкан факультэта В.П. Вараб'ёў. Гэта, у канчатковым выніку, спрыяе прафесійнай падрыхтоўцы журналісцкіх кадраў.

Шмат увагі даводзіцца надаваць гэтым пытанням і мне асабіста, як і кожнаму з выкладчыкаў. На працягу многіх гадоў чытаю курс сучаснай беларускай мовы, спецкурсы "Мова СМІ і сучаснасць", "Культура мовы СМІ", "Граматычная варыянтнасць і норма". З'яўляюся аўтарам каля 400 навуковых публікацый — артыкулаў, прысвечаных пытанням мовы і стылю сродкаў масавай інфармацыі, 2-х манаграфій, вучэбнага дапаможніка "Практычны курс сучаснай беларускай мовы", 22-х брашур вучэбна-метадычнага зместу. З'яўляюся сааўтарам 2-томнай акадэмічнай нарматыўна-апісальнай "Граматыкі беларускай мовы", падручніка для навучэнцаў ВУН "Курс сучаснай беларускай мовы" ў 3-х кнігах, з'яўляюся навуковым кансультантам "Беларускай энцыклапедыі" ў 18-і тамах. Некаторыя навуковыя працы знаходзяцца ў выдавецтвах, рыхтуюцца да друку. Надаю шмат увагі студэнцкім навуковым працам, дыпломным і курсавым. Клопат пра маўленчую культуру будучых журналістаў і ёсць наш прафесійны абавязак.

Барыс Васільевіч СТРАЛЬЦОЎ, прафесар кафедры сацыялогіі журналістыкі, доктар філалагічных навук:

— Вельмі добра, што на ўступных іспытах увалі творчае тэсціраванне. Таленавітыя хлопцы і дзяўчаты, хто мае цікавыя публікацыі, могуць набраць дадатковы бал да адзнакі. Гэта змяняе верагоднасць непаступлення на факультэт будучых майстроў журналістыкі. У мяне ёсць адно цікавае назіранне. Калі сячыць за студэнтам з першага па пяты курс, можна заўважыць яго рост як журналіста. З нашага факультэта выходзіць шмат майстроў пярэ. Нават з тых, хто не вельмі паказваў сябе на першых курсах. І яшчэ адно. Тыя студэнты, хто звяртае ўвагу на іншыя дысцыпліны, такія як псіхалогія, філасофія, сацыялогія, эканоміка, становяцца добрымі журналістамі. Трэба быць цікавым суразмоўцам для чытача. Бо журналісцкі матэрыял — гэта не дырэктыва. Аўтар павінен разважаць і пераконваць. І тут вельмі вялікае значэнне мае сацыялагічная работа, бо журналіст павінен ведаць сваю аўдыторыю. У ідэале трэба, каб было як у тэатры. Тэатралы ходзяць не столькі на спектаклі, колькі на акцёраў. Так і ў журналістыцы: трэба імкнуцца, каб чыталі не столькі газету, колькі канкрэтнага аўтара.

Аляксандр Канстанцінавіч СВОРАБ, загадчык кафедры перыядычнага друку, дацэнт:

— З аднаго боку, на факультэце адбылося не вельмі шмат змен. Журналісты ўжо дзесяць год знаходзяцца ў адным будынку, і знешне змянілася толькі шыльда. А вось з другога боку, з'явілася шмат новых кафедраў, падрыхтаваны новыя навуковыя праграмы, пашырыўся штат выкладчыкаў за кошт дзеючых журналістаў, ёсць сучасная апаратура, адкрыты камп'ютэрны клас.

*Матэрыял падрыхтавала
Вольга КУЛІКОВА*

Слова студэнтам

Дні нараджэння бываюць не толькі ў людзей, але і ў факультэтаў. І калі, як не ў такое цудоўнае свята, можна прызнацца ў любові.

Сёння гэта робяць студэнты факультэта журналістыкі. Да ўсіх удзельнікаў нашага апытання карэспандэнт “Беларускага ўніверсітэта” звярнуўся з адным і тым жа пытаннем: “Што для вас значыць факультэт журналістыкі?”

Алег Казак (другі курс):

— Мне вельмі падабаецца, што на факультэце вучацца, на першы погляд, усе аднолькавыя людзі, а на самай справе — кожны сам па сабе індывідуальнасць.

Валерыя Аўсянік (пяты курс):

— Факультэт для мяне ўсе.

Таццяна Чорная (пяты курс):

— Гэта ўсё, і ў той жа час нічога.

Павел Мурашка (трэці курс):

— Добрыя сябры, цікавыя вечарыны.

Ганна Кручкова (пяты курс):

— У мяне факультэт асацыіруецца з такімі цудоўнымі выкладчыкамі, як Таццяна Дзмітрыеўна Кірылава, Людміла Пятроўна Саянкова, Аляксандр Іванавіч Шаблоўскі, якіх трэба аберагаць і ляглаваць.

Андрэй Кунцэвіч (трэці курс):

— Месца, дзе можна атрымаць прафесію, якой я хачу прысвяціць жыццё.

Алесь Новікаў (другі курс):

— Факультэт дае мне магчымасць атрымаць добрую адукацыю.

Вольга Каздзерка (пяты курс):

— Мела магчымасць займацца тым, што мне больш за ўсё па душы: футбалам, беларускай гісторыяй і тапанімай. А дапамагалі мне ў гэтым выкладчыкі Мікола Рыгоравіч Каваленка, Пётр Леанідавіч Дарашчонак і Саркіз Акаповіч Элчакян.

Вольга КУЛІКОВА

АБ'ЯВЫ

Навукова-даследчы інстытут прыкладных фізічных праблем імя А.Н. Сеўчанкі аб'яўляе конкурс

на замяшчэнне вакантных пасадаў:

— загадчыка лабараторыі інфармацыйна-вымяральных сістэм — 1;

— загадчыка лабараторыі аптыка-электронных сістэм — 1;

— загадчыка лабараторыі люмінесцэнцыі — 1;

— вядучага навуковага супрацоўніка па спецыяльнасці арганічная хімія — 1;

— вядучага навуковага супрацоўніка па спецыяльнасці аптыка — 1;

— малодшага навуковага супрацоўніка па спецыяльнасці аўтаматызаваныя сістэмы кіравання — 1;

— малодшага навуковага супрацоўніка па спецыяльнасці фізічная электроніка — 1.

Тэрмін конкурсу — месяц з дня апублікавання аб'явы.

Дакументы накіроўваць на адрас:

г. Мінск, вул. Курчатава, 7, тэлефоны 277-56-17, 277-48-43.

НАВУКОВЫ ІНТАРЭС

Лекі з лабараторыі

Бывае так, што нашае жыццё часам вісіць на валаску. І калі арганізм ужо не можа супрацьстаяць хваробе, уся адказнасць аўтаматычна перакладаецца на плечы доктара.

Аднак апрача саміх дактароў ёсць людзі, ад умелства, ведаў і прафесіяналізму якіх часта залежыць далейшае жыццё хворага чалавека. Гэта хімікі. Парадаксальна, праўда? Гэтыя людзі — таксама своеасаблівыя медыкі, бо менавіта яны займаюцца сінтэзам лекавых прэпаратаў, скрынінгам даследаванняў (праводзяць эксперыменты на жывёлах), праводзяць клінічныя выпрабаванні ў лабараторных умовах.

Для таго, каб дазнацца аб працы такой лабараторыі, мы звярнуліся да **Таццяны Лукінічны ЮРКШОВІЧ**, загадчыцы лабараторыі лекавых сродкаў на аснове мадыфікаваных поліцукрыдаў НДІ ФХП.

Гэтая лабараторыя адкрылася ў жніўні мінулага года. Адным з асноўных накірункаў працы лабараторыі з'яўляецца стварэнне навукова абгрунтаваных падыходаў да сінтэзу лекавых прэпаратаў. Зробленыя медыкаменты дасылаюцца звычайна ў 3-4 клінікі, дзе ўваходзяць у курс лячэння 200-300 хворых. Напрыклад, пацыенты хірургічных аддзяленняў 9-й і 10-й клінік і аддзела гінекалогіі 5-й клінічнай бальніцы

паспрабавалі гэтыя прэпараты на сабе ўжо летась.

Дзякуючы працы лабараторыі былі атрыманы прэпараты “Полікапран”, “Плёнка з лінкаміцынам”, якія валодаюць кроваспыняльным дзеяннем, рассмоктваюцца ў тканках арганізму, а плёнка мае і антымیکробны эфект. Гэта эфектыўныя сродкі спынення крывацёку, лячэння і папярэджання гнойна-запаленчых захворванняў. Вырабляюцца гэтыя прэпараты на Барысаўскім заводзе медпрэпаратаў і ўжо зараз шырока ўжываюцца ў хірургічнай, стаматалагічнай і гінекалагічнай практыцы.

Дазволены для медыцынскага ўжывання мазі “Лінка-

цэл” і “Этоній-ПК”, якія стымулююць працэсы загойвання ран. Апрача гэтага, былі створаныя такія прэпараты, як “Нітраміл” (для лекавання захворвання сэрца і сасудаў), “Феранцэл” (для лекавання гнойна-запаленчых захворванняў) і інш.

Распрацоўка лекавых сродкаў фінансуецца ў рамках дзяржаўнай навукова-тэхнічнай праграмы. Вядома, гэта сумы вельмі малыя для правядзення эксперыментальных даследаванняў. Але, тым не менш, новыя лекі ўсё ж з'яўляюцца і знаходзяцца сабе прымяненне.

Валерыя ЛУЦКОВА

ПАДПІСКА-2000

«ВЕСНІК БДУ»

Працягваецца падпіска на газеты і часопісы на першае пайгоддзе 2000 года. Падпісная цана на часопіс “**Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта**” па серыях выглядае так:

серыя I (індэкс 74851) — фізіка, матэматыка, інфарматыка (№ 1, студзень, № 2, май) — 500 000 рублёў;

серыя II (індэкс 74852) — хімія, біялогія, геаграфія (№ 1, люты, № 2, чэрвень) — 500 000 рублёў;

серыя III (індэкс 74853) — гісторыя, філасофія, псіхалогія, паліталогія, сацыялогія, эканоміка, права (№ 1, сакавік) — 250 000 рублёў;

серыя IV (індэкс 74854) — філалогія, журналістыка, педагогіка (№ 1, красавік) — 250 000 рублёў.

Падпіска на часопіс “Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта” прымаецца ва ўсіх аддзяленнях сувязі Рэспублікі Беларусь. Нагадаем, што ў рознічны продаж часопіс не паступае.

СПОРТПЛЯЦОўКА

Без нечаканасцей

На апошнім чэмпіянаце горада, які праходзіў у Беларускім аграрна-тэхнічным універсітэце, зноў не было роўных камандзе Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. З васьмі вагавых катэгорый пяць залатых медалёў у нашых студэнтаў: Віталь Сікіржыцкі (70 кг), Алег Сагадзін (75 кг), Алесь Воўк (80 кг), Алег Шчур (90 кг), Андрэй Атрашкевіч (звыш 100 кг). І яшчэ адзін, шосты залаты медаль у члена спартклуба БДУ,

выпускніка гістарычнага факультэта Алега Сямёнава (100 кг).

А вось у абсалютным першынстве наш Алесь Воўк толькі трэці, прапусціўшы наперад Алеся Рымашэўскага і Сяргея Казлоўскага — студэнтаў Акадэміі фізічнага выхавання і спорту.

Затое ў камандным першынстве БДУ — першы, як і заўсёды.

Вольга КУЛІКОВА

Роля бібліятэкі ў духоўным жыцці чалавека неацэнная. Бацька Максіма Багдановіча, Адам Ягоравіч, гаварыў, што ў ягонай хатняй бібліятэцы ёсць усё неабходнае для таго, каб сын набыў глыбокія веды па розных галінах навукі. Вядомы матэматык Лабачэўскі, які ўзначальваў Казанскі ўніверсітэт, апекаваў і бібліятэку, падпісваючы ўніверсітэцкія дзелавыя паперы “рэктар-бібліятэкар”. Бібліятэка А.С. Пушкіна, якая цяпер захоўваецца як асобны фонд у Інстытуце рускай літаратуры (Пушкінскі дом) Акадэміі навук Расіі, дае найбагацейшы матэрыял для вывучэння яго творчасці.

Таму пошукі і працу ў бібліятэках свету, іх апісанне і вывучэнне трэба разглядаць як найважнейшыя шляхі, якія вядуць да правільнай пастаноўкі гісторыка-літаратурных праблем і да абгрунтаваных высноў.

Сёння можна згубіцца ў кніжным моры. “Сучасны чалавек знаходзіцца перад гімалаямі бібліятэк у становішчы золаташукальніка, якому трэба адшукаць крупіны золата ў масе пяску”, — слухна адзначаў акадэмік С.І. Вавілаў.

Не так шмат часу прайшло з таго моманту, калі мне самому давалося пераканацца, што “зямля круглая”, і апынуцца перад “гімалаямі” кніг, рэдкіх, унікальных, часам у адзінаквым экзэмпляры, пазнаёміцца з рарытэтамі.

У пачатку гэтага дзесяцігоддзя па запрашэнні Лонданскага ўніверсітэта я наведаў Англію, дзе мне давалося працаваць некалькі тыдняў у Беларускай бібліятэцы-музеі імя Ф. Скарыны.

Бібліятэка пачала працаваць пры царкве: святары заўсёды любілі кнігі. За Ла-Манш яна была перавезена з Парыжа, калі распадалася бібліятэка Дзягілева.

15 мая 1971 года адбылося афіцыйнае адкрыццё. Адкрыў Беларускае бібліятэку імя Ф. Скарыны ў Лондане прафесар Роберт Оты з Оксфардскага ўніверсітэта, які сам актыўна цікавіўся славянскай параўнальнай філалогіяй, кампаратывістыкай.

Кожная бібліятэка мае вартасць, калі ў ёй ёсць рэдкія выданні ці каштоўныя кнігі. У Беларускай бібліятэцы імя Ф. Скарыны ў Лондане захоўваецца некалькі старадрукаў. У прыватнасці, там ёсць фрагменты “Бібліі”, кнігі, якую выдрукаваў яшчэ Францыск Скарына. Мож-

на ўявіць хваляванне, з якім трымаеш у руках тыя дзве балонкі, лісты-старонкі “Бібліі”, са шрыфтам, заўвагамі на палях і тлумачэннямі выдатнага гуманіста, асветніка, першадрукара. За вялікія грошы тыя старонкі былі куплены на аукцыёне ў Монтэ-Карла, калі ішоў распродаж бібліятэкі Дзягілева ў Парыжы.

Былі і каштоўныя падарункі. Напрыклад, кніга Альбанэзі “Уступ да хальдэйскай, армянскай і дзесяці іншых моў”, выдадзеная ў Павіі (паўночная Італія) яшчэ ў 1539 годзе. У кнізе таксама змешчаны фрагмент скарынаўскай “Бібліі” ў транскрыпцыі лацінскімі літарамі — адзін з самых ранніх пры-

ўсе беларускія кнігі і часопісы, што выходзілі ў Заходняй Беларусі. Бібліятэка аздоблена карцінамі мастака Міхася Наўмовіча з-пад Баранавічаў, які жыве ў Парыжы і выкладае ў мастацкай акадэміі.

Шмат кніг прысвечана гісторыі Беларусі, а таксама гісторыі царквы на Беларусі. Гэта асабліва важна, бо ў нашай гісторыі шмат было “белых плямаў”, ды і факты не ўсе былі вядомымі, а гісторыяй царквы да апошняга часу ўвогуле ніхто не займаўся. Цікава адзначыць багаты аддзел царкоўнай музыкі, рукапісны архіў гісторыі царквы на Беларусі.

Асобна трэба ўспомніць пра архіўны фонд (самы поў-

паштовых марак, маркі БНР, гродзенскія маркі 1919 года, калі Гродна было ў складзе Літвы, маркі, якія выпускаліся корпусам Доўбар-Мусніцкага. Багата прадстаўлены тканіны, габелены, вышыванкі, кашулі, прылады працы, якія паказваюць жыццё і побыт беларусаў яшчэ ў недалёкім мінулым. У бібліятэцы захоўваецца лагерная роба Ларысы Геніюш, якая доўгі час пасля вайны была вязнем сталінскага ГУЛАГа пад Нарыльскам.

Не могуць не ўзнікнуць павышаныя, гонар за свой край, калі трымаеш у руках важкія з залачонай ніткай случкія паясы, тканіны яшчэ, можа, “случкімі ткачыхамі”. У музеі ў Лонда-

ВАНДРОЎКА ЗА ЛА-МАНШ

У БЕЛАРУСКАЙ БІБЛІЯТЭЦЫ-МУЗЕІ ІМЯ Ф. СКАРЫНЫ Ў ЛОНДАНЕ

кладаў транскрыпцыі беларускіх тэкстаў лацінкай. У бібліятэцы ёсць экзэмпляры Статута Вялікага княства Літоўскага 1588 года. Захоўваюцца кнігі з брацкіх друкарняў (віленскіх, куцейскіх, супрасльскіх і інш.).

У бібліятэцы даволі багаты рукапісны фонд — дакументы, пачынаючы з XV стагоддзя, напісаныя яшчэ на пергаменце. Большасць дакументаў, якія захоўваюцца ў бібліятэцы, датычаць XIX — пачатку XX стагоддзя.

З літаратурнай спадчыны ёсць рукапісы паэмы “Курган” Я. Купалы, іншых твораў паэта, уступ да паэмы Я. Коласа “Сымон-музыка”, накіды, чарнавікі твораў народных паэтаў. З часоў бліжэйшых — выданні “Нашай нівы”, выдавецтваў “Загляне сонца і ў наша аконца”, Марціна Кухты. Ёсць першыя выданні апавесці М. Гарэцкага “Дзве душы”, драмы Я. Купалы “Раскіданае гняздо”.

У бібліятэцы сабраны ўсе творы беларускай эміграцыі, уся беларуская літаратура, якая выходзіла ў Вялікім Свеце. Пералік аўтараў вялікі: Хв. Ільяхэвіч, Ф. Аляхновіч, Н. Арсенева, М. Сяднёў, К. Акула, Л. Свэн, Ю. Віцьбіч, У. Клішэвіч, А. Салавей і інш.

Багаты архіў беларускіх замежных выданняў, а таксама беларускіх выданняў часоў другой сусветнай вайны. Сабраныя

ны) беларускіх кампазітараў Міколы Куліковіча і Міколы Равенскага: ноты опер, іншых музычных твораў.

Даволі багатыя (можа, найбагацейшыя на Захадзе) зборы беларускамоўных друкаваных выданняў, у тым ліку ратапрынтных, з першых пасляваенных гадоў у Нямеччыне: газет, часопісаў, альманахаў, зборнікаў. Сярод іх тыя, што цяпер ужо не выходзяць: “Бацькаўшчына”, якая выдавалася ў Мюнхене, “Беларускія навіны” ў Парыжы, “Беларускі эмігрант” у Таронта.

Багата прадстаўлены навуковыя раздзелы. Тут — навуковыя працы і кнігі “Конадні”, Ст. Станкевіч “Я. Купала. На 100-я ўгодкі ад народзін” і інш., выдадзеныя Беларускай інстытутам навукі і мастацтва ў Нью-Йорку — БІНІМ. Захоўваецца тут і вялікая калекцыя картаў Беларусі, пачынаючы з XVI стагоддзя і да нашага часу: карты ВКЛ, старадаўнія карты Беларусі, атласы, карта БНР, выдадзеная ў 1919 годзе.

Фонды Беларускай бібліятэкі па мажлівасці сістэматызаваны. Але ўсё роўна наведвальнік тут будзе стаяць у разгубленасці, жадаючы прачытаць усё і адразу.

Музей пры бібліятэцы ў Лондане збіраўся, як і кнігі, па каліўцу, па кропельцы, усё, што можна было дзе-небудзь дастаць. Цікавасць выклікаюць зборы манет ВКЛ, калекцыя

не іх захоўваецца два поўных, шырокіх і доўгіх, а таксама некалькі частак (звучаныя напалову), фрагменты.

Беларуская бібліятэка-музей імя Ф. Скарыны ў Лондане пры сваім утварэнні ставіла на мэце дзве галоўныя задачы:

1. Захаваць ад знішчэння прадметы, рэчы, кнігі — усё тое, што мае дачыненне да беларускай духоўнай і матэрыяльнай культуры.

2. Даць мажлівасць заходнім навукоўцам пазнаёміцца з беларускай тэматыкай.

Бібліятэкай выдадзеныя “Гісторыя беларускай літаратуры” Арнольда Макміліна, вершы М. Багдановіча, Я. Купалы ў перакладзе на англійскую мову Веры Рыч. Вучоны-славіст з Шэфілдскага ўніверсітэта Пітэр Майё выдаў 6 сшыткаў падручніка па беларускай мове для англамоўных грамадзян. Бібліятэка — “беларуская Мека”, куды цягнуцца беларусы з усяго Захаду, начуюць, гасцюць, працуюць, а сам раён Фінчлі ў паўночнай частцы Лондана, дзе знаходзяцца тыя чатыры беларускія дамы, уключаючы культувы будынак, носіць назву “Беларуская вёска”.

Ачком беларускай культуры на Захад называюць Беларускае бібліятэку-музей імя Ф. Скарыны ў Лондане.

...Паром, на якім мне давалося пераплываць праз праліў Ла-

Манш, ішоў даволі павольна — увесь шлях адольваецца за чатыры гадзіны, — плыву па сонечнай дарожцы ў літаральным сэнсе на захад. Здавалася, што менавіта тут, за востравам, хаваецца на ноч і начуе сонца. Уявіце сабе: роўная-роўная гладзь сіне-чорнай вады, толькі дзе-нідзе бялявыя кудзеркі-барханчыкі, ад ветру рэдкія; у далечыні на добрай адлегласці грузавыя караблі, якія перавоззяць нафту, будматэрыялы, жалезныя канструкцыі, метал — краіна астраўная, таму Ла-Манш “працуе”, жыве; цэлыя суткі па ім ходзяць чаўны-караблі, каб забяспечыць краіну ўсім неабходным для жыцця сваіх жыхароў. І на гэтым фоне проста перад намі, як вокам кінуць, вада і вада — за тупалобым шклом пасажырскага камфартабельнага парома пралягае роўная, як стужка ў дзявочай касе, крыху завужаная каля нас, пад паромам, дзе грукацця-працуюць матары, сонечная гафрыраваная дарожка, якая бліскоча, міргае, пераліваецца ўсімі колерамі вясёлкі.

Мы плывем на сонца, якое садзіцца за далягляд. Вечарэ. Змяркаецца на вачах. Сонца заходзіць. Ззаду засталіся цягнік “Масква-Парыж”, у якім толькі адзін вагон да Астэндэ, што ў Бельгіі, даўно засталася за акном цягніка прыгожыя краявіды Германіі, той жа Бельгіі, застаўся ззаду Брусель — цудоўны горад, адна з еўрапейскіх сталіц, а наперадзе вось-вось павінен паказацца доўгачаканы бераг, якога ўсё не відаць і не відаць. Аж вачам балюча глядзець у тую сонечную далечыню, а за кармой — пеністая глыбіня ціхмянага, але такога пахожага сваім бяздоннем Ла-Манша.

...Калі адкрыўся бераг — здзівіла адсутнасць забудовы і гмаху, такіх характэрных для Захаду, — толькі велізарныя белыя-белыя паўкруглыя і высозныя скалы туманнага Альбіёна. Ані трэшчынкі, ані ўпадзінкі, ані прагалу — невядома нават, куды і як зойдзе і дзе прыстане наш шырокі паром, які запавольваў ужо і без таго сцішаную хаду. Сонечная дарожка каля беласнежных скалаў заканчвалася.

Паром падыходзіў да Брытанскіх астравоў.

Мы ехалі ў свет кнігі...

Уладзімір НАВУМОВІЧ,
загадчык кафедры
беларусазнаўства БДУ,
кандыдат філалагічных
наук, дацэнт, пісьменнік

За вокнамі ўжо ападае лісце, а на геафаку яшчэ ўспамінаюць пра лета і жывуць яго турботамі. Чаму? Бо 21 кастрычніка тут праводзілася навукова-практычная канферэнцыя, прысвечаная вучэбнай міжзаснальнай практыцы былых студэнтаў 2-га курса. “Добры дзень, паважаныя госці і калегі. Мы, студэнты 3-га курса, рады вітаць вас на студэнцкай навукова-практычнай канферэнцыі, прысвечанай вучэбнай комплекснай практыцы”.

Менавіта так пачыналася канферэнцыя, падрыхтоўку да якой пачалі яшчэ ў верасні, калі ўчорашнія другакурснікі прыступілі да заняткаў ва ўніверсітэце. І ішла яна вельмі інтэнсіўна, таму што патрэбна было апрацаваць вялікі аб’ём матэрыялаў, якія змяшчаліся ў палявых дзёніках, потым прагледзець значную колькасць літаратурных крыніц. У выніку па кожным з маршрутаў былі зроблены фундаментальныя справаздачы.

Канферэнцыя адкрылася словамі намесніка дэкана па навуковай рабоце М.М. Брылеўскага. Потым, як было запланавана, яна працягнулася дакладамі, што змяшчалі найбольш цікавыя матэрыялы, сабраныя студэнтамі ў час вандравання па маршрутах практыкі. Так, з дакладаў Яроміна Рамана, Шульгі Настасі, Смятанкі Наталлі і Радкевіч Таццяны мы даведліся пра фізіка- і эканаміка-геаграфічны асаблівасці палескага маршруту, а таксама пра яго найбольш цікавыя аб’екты — Белавежскую пушчу і ВА “Беларуськалій”. Вялікую ўвагу матэрыялу вучэбны фільм, адзняты і зманціраваны сіламі саміх студэнтаў.

Працягнулі канферэнцыю вельмі лаканічныя і не менш інфарматыўныя даклады Кошаль Вольгі, Будовіч Кацярыны, Банцэвіча Дзмітрыя, Мазурынай Святланы, якія вандравалі па прыдняпроўскім маршруце. Яны таксама расказалі пра фізіка- і эканаміка-геаграфічны асаблівасці гэтага маршруту, а таксама пра найбольш вядомыя яго аб’екты — ВА “Даламіт” і Бярэзінскі біясферны запаведнік. Яны паказалі відэафільм пра свой маршрут.

Некалькі адрозніваліся па тэматыцы даклады “паазёрцаў” — па гэтым маршруце вандравалі краязнаўцы і экалагі. Таму спецыфіка выступленняў была некалькі іншая. Ярашэвіч Сяргей расказаў пра фізіка-геаграфічную характарыстыку маршруту, а потым Бубнова Святлана і Роўба Алена расказалі пра экалага-геаграфічную і турысцка-краязнаўчую сітуа-

гае з таго, пра што неаднаразова чулі падчас лекцый. Пагэтаму мне б вельмі хацелася падкрэсліць, што практыка не павінна насіць разавы характар, а заняць трывалае месца ў навучальным плане студэнтаў 2-га курса. Тым больш, што гэта вельмі дапамагае з’яднанню груп на практыцы, бо на маршрутах калектывы фарміруюцца са студэнтаў розных навучальных груп. Географы ж заўсёды вы-
значаліся ўзаемадапамогай і згуртаванасцю, што

СТУДЭНЦКІЯ МАРШРУТЫ

цыю на Паазер’і. Завяршылася канферэнцыя дакладам Сярэдзенка Вольгі пра Пушкінскія горы. Даклады гэтыя былі праілюстраваныя схемамі, фотаздымкамі.

Каб атрымаць рэальную ацэнку (бо самому аб’ектыўна ацаніць тое, у чым непасрэдна ўдзельнічаў, вельмі цяжка) практыкі і канферэнцыі, я звярнуўся да М.М. Брылеўскага:

“На мой погляд, канферэнцыя была некалькі зацягнутай. Аднак патрэбна адзначыць, што ў цэлым яна пабудаваная правільна. Навуковыя даклады былі вельмі інфарматыўнымі, але я лічу, што фізіка- і эканаміка-геаграфічную характарыстыку патрэбна разглядаць да практыкі, а на справаздачнай канферэнцыі больш спыняцца на момантах, якія пацвердзіліся ці былі абвергнуты ў часе вандровак. А справаздачы мне вельмі спадабаліся. Яны, нагледзячы на недахоп тэхнічных сродкаў, выглядаюць вельмі годна. Але гэта не ваша віна. Ну, а газеты ўжо традыцыйна былі вытрыманыя ў гумарыстычным стылі. І гэта таксама правільна. Калі ўсё было б вельмі сур’ёзна, гэта выглядала б вельмі сумна”.

А вось якія меркаванні на конт практыкі выказала дацэнт геафака Л.А. Паўловіч, адна з кіраўнікоў палескага маршруту:

“Прадугледжаную праграму практыкі мы выканалі і перавыканалі. У выніку, гэтым мы падвялі рахунак усім курсам, што вивучаліся студэнтамі на працягу першых двух гадоў навучання. Дадатны момант яе быў і ў тым, што падрыхтоўка студэнтаў дапамагла дабіцца даволі высокіх вынікаў, а самі яны на свае вочы пабачылі мно-

выгодна адрознівае іх ад усіх іншых студэнтаў. І гэта вельмі важна ў наш час, калі грамадства захліснула хваля індывідуалізму.

А што датычыцца канферэнцыі, то даклады былі зроблены больш у тэарэтычным плане, але ж была задача апрацаваць тэарэтычны матэрыял і матэрыялы практыкі. Канешне, з-за недахопу тэхнічнага забеспячэння ўспрымання дакладаў было цяжкаватым. Аднак адным са станоўчых момантаў было тое, што студэнты, акрамя навуковай, праявілі сябе ў розных галінах. Так, былі зроблены выдатныя фільмы, якія дапамогуць у перадачы атрыманых ведаў наступным групам. Не прападуць дарэмна і справаздачы — яны будуць захоўвацца ў чытальнай зале геафака, і кожны будзе мець магчымасць выкарыстаць іх у сваіх работах. Спадбалася мне і тое, што на курсе ёсць касцяк студэнтаў, якія праявілі не толькі здольнасць да навукі, але і арганізатарскія здольнасці. А гэта таксама вельмі важна з пункту гледжання змены пакаленняў і эстафеты перадачы ведаў, бо недастаткова мець веды, а патрэбна яшчэ ўмець данесці іх да іншых”.

Вынікі падведзены, справаздачы здадзены. А цяперашнія другакурснікі ўжо, напэўна, пачынаюць марыць пра тое, што наступным летам яны паедуць па Палессі, Прыдняпроўі ці Паазер’і. І мы спадзяемся, што іх мары збудуцца.

Вадзім ЗУБРЫЦКІ,
інфармацыйны сектар
маладзёжных арганізацый
геафака

Ад студэнткі — да прафесара

Наш універсітэт 20 кастрычніка адзначаў юбілей Заслужанага работніка народнай адукацыі Рэспублікі Беларусь, лаўрэата Дзяржаўнай прэміі, доктара фізіка-матэматычных навук, прафесара Рэгіны Іосіфаўны Тышкевіч. Усё яе жыццё звязана з БДУ. Сюды яна паступіла пасля школы, тут прамінулі пяць незабыўных студэнцкіх гадоў, тут прайшла яна ўсе прыступкі педагагічнай лесвіцы ад асістэнта да прафесара, тут заслужыла аўтарытэт вялікага навукоўца і дасведчанага педагога.

Нарадзілася Рэгіна Іосіфаўна ў Мінску. Шчаслівае дзяцінства скончылася для яе летнім днём 41-га года. Літаральна ў апошні момант перад акупацыяй Мінска Марыя Іванаўна, маці маленькай Рэгіны, разам з дачкой змагла пакінуць горад. Потым была цяжкая эвакуацыя ў далёкай Удмурціі. Маці працавала на абаронным заводзе, а Рэгіна дапамагала дома. І да таго ж, навучалася ў школе, хаця было і голадна, і холадна, і часам зліпаліся вочы ад бессні і стомы. Аднак Рэгіне пашанцавала ў тым, што ў Іжэўск былі эвакуіраваны лепшыя настаўнікі матэматыкі з Ленінграда, якія паказалі ёй прыгажосць гэтай навукі.

Скончылася вайна, але маці не адпусцілі з завода. Таму летам 46-га Рэгіна Іосіфаўна вярнулася ў Беларусь адна — прыехала да цёткі ў Вілейку. Праз год яна скончыла школу з залатым медалём. Хістанняў і сумненняў у выбары далейшага шляху ў яе не было: матэматыка ўжо даўно прываблівала яе сваёй прыгажосцю і незведанасцю.

Пасляваенны Мінск, Белдзяржуніверсітэт. У цяперашнім будынку геафака ў дзвяры універсітэта быў інтэрнат: у адным пакоі жыло каля 50 студэнтак. Каб не змёрзнуць, тапілі печы, а на дровы скарыстоўвалі разбураныя пабудовы. Акрамя навучання, студэнты дапамагалі разбіраць руіны і ўзводзіць новыя будынкі. Дзякуючы іх дапамозе ўжо да 1950 года была адноўлена даваенная база універсітэта.

Неардынарныя здольнасці дапамаглі Рэгіне Тышкевіч стаць адной з лепшых студэнтак факультэта. Але яна не толькі навучалася: была вядомая як аматарка паэзіі, апантаная тэатралка, стараста балетнага гуртка. Будучы спікер Станіслаў Шушкевіч акампаніраваў маладым балерынам на акардэоне.

Універсітэт Рэгіна Іосіфаўна скончыла з адзнакай.

У гэты час яна звязала сваё жыццё з Дзмітрыем Аляксеевічам Супрунечкам. Вялікі навуковец, потым акадэмік, ён аказаў велізарны ўплыў на развіццё беларускай матэматыкі, быў адным са стваральнікаў беларускай алгебраічнай школы. Яго можна лічыць бацькам беларускай матэматычнай кібернетыкі. Чалавек высокай культуры, велізарнай абаяльнасці і добразычлівасці, Дзмітрый Аляксеевіч заўжды быў гатовы прыйсці на дапамогу і свайму менш вопытнаму калегу, і маладому спецыялісту, і “зялёнаму” студэнту. Цяжка пералічыць тых, каму ён адкрыў шлях у навуку. Пад яго ўплывам сфарміраваліся і навуковыя інтарэсы Рэгіны Іосіфаўны. Яна абараніла канды-

дацкую дысертацыю, звязаную з даследаваннем лінейных нільпатэнтных груп. У хуткім часе разам з Д.А. Супрунечкам яна напісала сваю першую кнігу — “Перастановачныя матрыцы”.

Пачалося захапляльнае і неспакойнае жыццё маладога навукоўца, маладога выкладчыка, маладой жонкі і маці. Апрача таго, Рэгіна Іосіфаўна — старшыня прафбюро факультэта, якая ўмее ператвараць нудныя мерапрыемствы ў цікавыя нефармальныя падзеі.

У гэты ж час яна прымала ўдзел ў эксперыменце прафесара Ю.С. Багданава: усе матэматычныя лекцыі аднаму курсу чытае адзін лектар, а практыку ў кожнай групе вядзе адзін асістэнт. Гэта азначала, што Рэгіна Іосіфаўна павінна была дасканалы ведаць не толькі сваю ўлюбёную алгебру, але і аналіз, дыферэнцыяльны ўраўненні і іншыя дысцыпліны.

А ў хуткім часе Рэгіна Іосіфаўна і сама стала ініцыятарам эксперыменту. Яна і А.С. Фядзенка заміж асобных курсаў алгебры і геаметрыі ўпершыню ў СССР прачыталі аб'яднаны курс гэтых дысцыплін. Гэта спрашціла студэнтам засваенне матэрыялу, дазволіла ім глыбей зразумець узамасувязі гэтых навук, законы іх пабудовы і развіцця. А нялёгка праца выкладчыкаў у 1976 годзе ўвасобілася ў падручнік “Лінейная алгебра і аналітычная геаметрыя”, які стаў шырока выкарыстоўвацца ў ВНУ краіны. Потым выйшла другое выданне, а ў 1984 годзе — фактычна новая кніга “Алгебра і аналітычная геаметрыя”. Гэтыя кнігі шырока выкарыстоўваюцца і зараз. Ва ўніверсітэцкай бібліятэцы іх шмат, але паспрабуйце сёння ўзяць хоць адну — у вас наўрад ці што атрымаецца: яны ўсе на руках у студэнтаў.

На гэты час Рэгіна Іосіфаўна стала выскласным выкладчыкам: у яе лекцыях глыбіня і даступнасць выкладання спалучаю-

ца з высокай культурай і асабістай абаяльнасцю.

У Рэгіны Іосіфаўны з'явілася новае навуковае захапленне — тэорыя графаў. У выглядзе гэтых, здавалася б, простых аб'ектаў можна паказваць і камунікацыйныя схемы, і хімічныя малекулы, і электронныя прыборы, і адносіны паміж людзьмі і г.д. Вядома, алгебраічная адукацыя моцна дапамагла Рэгіне Іосіфаўне. Яна стала выяўляць граф як здабытак больш простых графаў, фактычна, уводзячы на графах структуру, блізкую да структуры свабодных паўгруп. У многіх выпадках уласцівасці графа істотна залежалі ад уласцівасцей графаў, якія яго складалі. Гэта дазволіла Рэгіне Іосіфаўна рашыць шэраг задач, якія да гэтага здаваліся вельмі цяжкімі.

На абарону дысертацыі ў Кіеве яна ехала з пэўнай бояззю. Хаця тэорыя інтэнсіўна развівалася, у краіне яшчэ ніводзін чалавек не абараніў доктарскую дысертацыю па графах. Усе хваляванні аказаліся дарэзнымі. Абарона ў “кібернетычнай Мецы” СССР — Інстытуце кібернетыкі АН УССР — прайшла бліскава.

Разам з калегамі Рэгіна Іосіфаўна піша падручнік “Лекцыі па тэорыі графаў”. Гэта была няпростая справа: такога падручніка не існавала не толькі ў СССР, але і на Захадзе. Кніга атрымала высокую ацэнку спецыялістаў. Напрыклад, лаўрэат Ленінскай прэміі акадэмік Ю.І. Жураўлёў пісаў так: “Апрача багатага тэарэтычнага матэрыялу кніга ўключае ў сябе шмат цікавага для спецыялістаў у галіне дыскрэтнай матэматыкі, матэматычнага праграмавання, даследавання аперацый і матэматычнай кібернетыкі. Кніга дае досыць поўнае ўяўленне пра сучасныя накірункі даследаванняў у тэорыі графаў, напісана выразнай, зразумелай і даступнай мовай”. Кніга стала асноўным падручнікам па тэорыі графаў у СНД, была перакладзена на англійскую мову. А ў 1998 годзе гэтая праца была ўшанавана Дзяржаўнай прэміяй Рэспублікі Беларусь.

Заслугі і дасягненні Рэгіны Іосіфаўны прызнаны дзяржавай, спецыялістамі, студэнтамі. Яна носіць высокае званне Заслужанага работніка народнай адукацыі Рэспублікі Беларусь. А галоўнае тое, што Рэгіна Іосіфаўна яшчэ мае багата сіл, працаздольнасці, творчых планаў. Яна з'яўляецца адным з кіраўнікоў міжнароднага праекта па тэорыі графаў, падтрыманага ІНТАС і ўрадам Рэспублікі Беларусь, у якім удзельнічаюць навукоўцы розных еўрапейскіх краін. У бліжэйшы час выйдзе яе новая кніга. І, як заўжды, вакол яе таленавітыя студэнты, аспіранты, маладыя навукоўцы, якім яна перадае свой бяспечны вопыт.

Пажадаем ёй захаваць гэты стан надоўга!

М.І. ЮРЧУК,
дэкан механіка-матэматычнага
факультэта,

А.І. МЕЛЬНИКАЎ, дацэнт механіка-
матэматычнага факультэта

МІЛЬЁН ЭКСКУРСАНТАЎ У ГОД

Ужо два стагоддзі невялікі ўчастак Пскоўшчыны, званы Пушкінскімі гарамі, неларыўна звязаны з імем А.С. Пушкіна. Тут, каля сцен Святагорскага манастыра, пахаваны сам паэт, яго бацькі, дзядуля і брат. Сюды ўшанаваць памяць вялікага творцы штогод прыязджаюць тысячы аматараў яго паэзіі з усіх канцоў свету.

Летам 1999 года ў рамках далшняй практыкі Пушкінскія горы наведвалі студэнты геаграфічнага факультэта БДУ. Якраз святкавалася 200-годдзе з дня нараджэння паэта. Та-

сокі ўзровень экскурсійнага абслугоўвання. Мы належным чынам змаглі ацаніць прыгажосць пушкінскіх мясцін: сядзібаў у Міхайлаўскім і Трыгорскім, цянiстых прысадаў, сажа-лак, Святагорскага манастыра.

Прыгажосць гэтага края, а таксама магчымасць пазнаёміцца з побытам рускага дваранства XVIII-XIX стагоддзяў прывабліваюць, апрача звычайных турыстаў, яшчэ і мастакоў. Многія з іх пакідаюць свае карціны ў дарунак музею, які налічвае ўжо 77 гадоў сваёй гісторыі.

Дарэчы, з гэтай гісторыі можна даведацца шмат цікавага. Напрыклад, што да 25 мая 1925 года мясцовасць, якую мы ўжо звыкліся называць Пушкінскімі гарамі, на-сіла сваю старую назву — Святыя горы.

У час Вялікай Айчыннай вайны Пушкінскія горы былі захоплены немцамі. Гітлераўцы вырашылі адкрыць музей Пушкіна. Загадваць ім запрасілі з Берліна праўнучку самога Шылера. Першыя наведвальнікі тагачаснага музея — нямецкія афіцэры — пісалі ў кнізе ўражанняў: “Слава Германіі за тое, што яна адукоўвае рускі народ!” Аднак у час адступлення фашысты знішчылі музейныя экспанаты, скралі каштоўнасці. Святагорскі манастыр быў узарваны, апаганілі і замяніравалі магілу паэта.

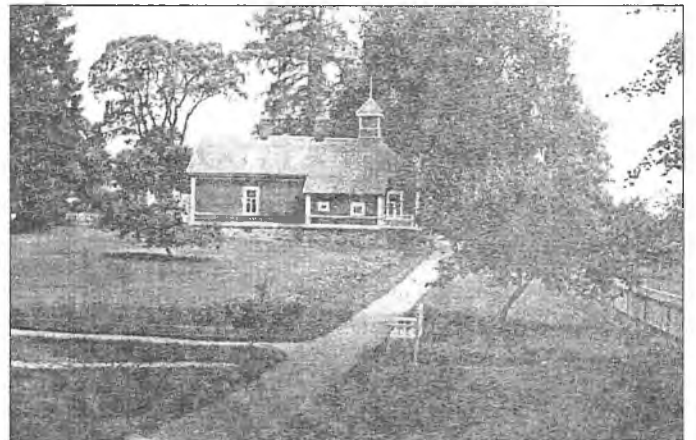
Да 150-гадовага юбілея з дня нараджэння А.С. Пушкі-

на ў 1949 годзе запаведнік быў збольшага адноўлены. Гэта адбылося ў многім дзякуючы дзейнасці новага дырэктара С.С. Гейчанкі, які прысвяціў музею 40 гадоў свайго жыцця.

У 1961 годзе ў маёнтку Трыгорскае быў адноўлены дом Восіпавых-Вульффаў, сяброў і далёкіх сваякоў А.С. Пушкіна. Цяпер тут знаходзіцца музейная экспазіцыя і адноўленая вялі-

стаўрацыйныя працы яшчэ не скончыліся, і наведвальнікі пакуль пазбаўлены магчымасці пазнаёміцца з сядзібай і цудоўным паркам — адным з самых старых у запаведніку.

Штогод пазнаёміцца з экспазіцыяй музея прыязджае ад 500 тысяч да 1 мільёна чалавек. Пік наведвання прыпадае на чэрвень (дзень нараджэння паэта) і люты (дата смерці).

кая старадаўняя бібліятэка. Незадоўга да таго быў урачыста адкрыты помнік А.С. Пушкіну, выяву якога можна знайсці на шматлікіх паштоўках, прысвечаных паэту.

Апошнім часам вядзецца вялікі комплекс працаў па аднаўленні і добраўпарадкаванні Пятроўскага — радавой сядзібы Ганібалаў, продкаў Пушкіна, чыё жыццё было шчыльна звязана з гісторыяй Расіі. На жаль, рэ-

Можна толькі падзякаваць супрацоўнікам музея-запаведніка за іх цяжкую працу і радасць, дастаўленую шматлікім наведвальнікам, якія крыху бліжэй пазнаёміліся з гісторыяй Расіі і вялікім пластом яе культуры, звязаным з творчасцю А.С. Пушкіна.

*Віталь МІЧКОЎ,
Юрый КАПЕСНІКАЎ,
студэнты геаграфічнага
факультэта*

му нам, як і астатнім турыстам (а лік іх сёлета быў большым за мільён), выпала магчымасць пазнаёміцца з экспанатамі, якія раней не выстаўляліся, і адчуць вы-

ВІНШУЕМ!

У гэтым годзе студэнцкі гарадок БДУ адзначае сваё 25-годдзе. За чвэрць стагоддзя ў гарадку жылі дзесяткі тысяч студэнтаў нашай краіны, зараз ужо дарослых першакласных спецыялістаў. І ўжо іх дзеці-студэнты жывуць у тых пакоях і ўліваюцца ў гэтае захапляльнае студэнцкае жыццё.

На сённяшні дзень у інтэрнатах універсітэта пражывае каля 5 тысяч студэнтаў. Дарэчы, БДУ — адна з нешматлікіх ВНУ краіны, у якой практычна вырашана праблема пражывання для іншагародніх. Комплекс студэнцкіх інтэрнатаў нашага універсітэта з’яўляецца сёння самым буйным у Беларусі і па-ранейшаму застаецца адным з лепшых. Зразумела ж, гэта

ўсё стала магчыма дзякуючы людзям, якія працуюць у студэнцкім гарадку. Праца тут наладжана па некалькіх накірунках — адміністрацыйны, выхаваўча-сацыяльны, гаспадарчы. Па-сапраўднаму клопоцяцца пра інтэрнаты іх загадчыкі. Выхаваўчы накірунак аб’ядноўвае ў сабе сацыяльных педагогаў, педагогаў-арганізатараў, інструктараў па спорце, якія працуюць у кожным інтэрнаце. Ужо другі год працуе сацыяльна-псіхалагічны да-следчы цэнтр, Апякунскі савет. Да таго ж, у студгарадку існуе спецыяльны аддзел, які займаецца прабле-

мам рассялення і пражывання студэнтаў. Але ж выхаваўчую і сацыяльную работу немагчыма наладзіць на добрым узроўні без вырашэння усіх побытавых праблем, якімі займаецца адміністрацыйна-гаспадарчая частка. Гэта інжынеры, шматлікі абслугоўваючы персанал і г.д.

Супрацоўнікі студэнцкага гарадка імкнуцца зрабіць жыццё студэнтаў больш цікавым, насычаным, утульным.

Вольга КУЛІКОВА

СТУДГАРАДКУ — 25!

Інтэрнат... Як многа асацыяцый выклікае гэтае слова. Як многа гісторый з нашага беспалапнага студэнцкага жыцця ведаюць яго сцены. Колькі таямніц і сакрэтаў хаваецца за імі. Паспрабуем дабрацца да іх сутнасці і даведацца, чым жа ўсё-такі жыве інтэрнат.

7.00 Усе кладуцца спаць! Інтэрнат амаль мёртвы. Той, хто лёг у 6 гадзін, паступова прачынаецца.

7.30 Прыгадаў, што заняты пачынаюцца ў 8.30. Суседзі не варушацца. Спім далей.

8.00 Ніякіх зменаў. Пытаюся: "Можна, нам на другую пару?" У адказ чую дружны хор.

8.20 Адкрываю вочы. Інтэрнат гудзе. Усе сыходзяць на заняткі. Суседзі няма.

8.21 Праз сон прыгадаваў, што да першай пары патрэбны рэферат. Ускокваю! Вылітаю!

8.25 Я ў бібліятэцы.

8.30 Здаю рэферат. Пранесла!!! Чаму ўсе смяюцца?

Што адбываецца ў інтэрнаце з 8.30 да 13.30, хаваецца ў таямніцы.

13.30 Вось мой інтэрнат! Вось мой родны дом! Заходжу. Ну, чаму ж усе зноў смяюцца? На вахце сядзіць мілая жанчына, якая цікавіцца пропускамі. Лезу ў кішэню па свой. Што гэта?! Чаму я ў Танчы-

17.00 Я дома!!! Ну, я дома, а дзе ежа?

З 17.00 да 17.30 Займаюся мысленным працэсам. Усе думкі пра ежу.

17.30 Прышлі суседзі. Прапаноўваю адзначыць Дзень туркменскай авіяцыі на 13-м паверсе. (Спа-

тар — і я ўздыхаю галаву. А што робіць у маёй салаце гэты, з голенай галавой?

22.30 — 1.00 Нічога не памятаю.

1.00 Грукат у дзверы. Дзядуля Мароз? Які дзядуля Мароз? Вера-сень на вуліцы. Оператрад! А наліць ужо няма чаго.

1.00 — 1.30 Слёзнае развітанне з пропускамі, якія "сплываюць" да каменданта. Прычым расплываюцца не толькі пропускі.

2.00 Прынеслі яшчэ піва! Ва ўсіх узняўся дух.

2.00 — 7.00 Назіраю з-пад ложка песні і скокі. Час ад часу прыходзіць сварыцца з першага паверха.

7.00 Усе кладуцца спаць.

Спі спакойна, родны інтэрнат. Ты гэта заслужыў. Бо зусім хутка ўсе прачнуцца, і ў цябе пачнецца яшчэ адзін вар'яцкі дзень.

Студэнты інтэрната № 2

Адзін дзень з жыцця інтэрната

най спадніцы?! Ну, смейцеся, смейцеся! Няўжо Танька ў маіх штанах?! 14.00 З баямі прарваўся ў інтэрнат.

15.00 Заходжу ў ліфт. Едзе. Дваіх, што прыціснуліся да сценкі з вырачанымі вачыма, я ведаю. З іншымі дзевяццю пазнаёміліся, пакуль "вісели" паміж пятым і шостым паверхамі.

дзяюся, скачкі з парашутам адмяняюцца.) Згаджаюся. А раптам пакарміць?

21.00 Лажу тварам у салаце! Мне пашанцавала — гэта адзіная закуска.

22.00 Чаму так нязручна? Ах, так! Салата!

22.30 Ну ўжо не, неяк надта ж нязручна! Сіла волі плюс харак-

З жыцця студэнта

Жыццё студэнта — вайна і мір.

Вучоба студэнта — хаджэнне па муках.

Жыццё студэнта — як гартавалася сталь.

Час канікул — прамень святла ў цёмным царстве.

Канспект — запіскі вар'ята.

Падрыхтоўка да экзаменаў — дні і ночы.

Час экзаменаў — разгром.

Пасля экзамена — гора ад розуму.

Сыход з лекцыі — пабег з катаргі.

Урок фізкультуры — выходжу адзін я на дарогу.

Выкладчык фізкультуры — хто над намі ўверх нагамі.

Студэнт без "шпоры" — вершнік без галавы.

Студэнт са "шпорай" — чалавек са стрэльбай.

Падказкі — свае людзі — дамовіся.

Выдатнік, які не даў спісаць, — сабака на сене.

Кансультацыя — чакай мяне.

Студэнт у сталовай — знішчальнік.

Дзень атрымання стыпендыі — раскінулася мора шырока.

Студэнт без стыпендыі — развагі каля параднага пад'езда.

Суботні вечар — ноч без міласэрнасці.

Нядзеля — дзень цудоўных падманаў.

Панядзелак — раніца страляцкага пакарання.

Выдатнік — бялее ветразь адзінокі.

Выдатнік, які атрымаў "2", — не ўсё кату масленіца.

Двоечнік, які атрымаў "5", — я помню цудоўнае імгненне.

Студэнт на адказе — паміраючы лебедзь.

Буфет на перапынку — штурм Зімяня.

Прыбіральня — зала пасяджэнняў.

Вучэбная парты — чарнавік.

Студэнтка на першай пары — спячая прыгажуня.

Як жывем, інтэрнат?

З нагоды юбілею студэнцкага гарадка БДУ студэнты 10-га паверха інтэрната № 7 правялі невялікае прэс-апытанне, у якім удзельнічалі і студэнты, і вахцёры, і выхавальнікі, а таксама пастаянныя госці. Вось тыя пытанні, на якія з такім натхненнем адказвалі апытаныя:

1. Што вы можаце сказаць пра наш інтэрнат?

— у параўнанні з іншымі — больш менш, хаця... — 45 %

— класны, вясёлы, родны — 35 %

— жаночы манастыр, Бастылія — 10 %

— сумны (восем дзевяць, адзін я) — 10 %

2. Самае неабходнае ў інтэрнаце — гэта...

— хлопцы — 80 %

— халадзільнік — 5 %

— магнітафон — 5 %

— добрыя суседзі — 5 %

— адсутнасць праблем з адміністрацыяй — 3 %

— святло ў інтэрнаце № 2 (уначары не той выгляд з акна) — 3 %

3. Калі пачынаецца сапраўднае веселье?

— ноччу — 70 %

— падчас сесіі — 10 %

— на Дзень студэнта — 10 %

— калі ёсць за што купіць — 5 %

— калі няма каменданта — 5 %

4. Вашы асацыяцыі са словам "камендант"?

— Якжык В., Прановіч М. — 60 %

— праблемы — 20 %

— строгі — 10 %

— грузавы ліфт — 5 %

— КДБ — 5 % (адказы на гэтай пытанне прайшлі праз жаночую цензуру)

5. Якім павінен быць інтэрнат?

— лепшым — 45 %

— такім, як ёсць — 25 %

— без прусакоў — 15 %

— "усе людзі — браты" — 15 %

— з конкурсамі, канцэртамі, дыскаўкамі — 4 %

— культурным, узорна-паказальным — 1 %

З цяжкасцю...

З цяжкасцю прачнуўся. З цяжкасцю падняўся. З цяжкасцю ўлез у трамвай. З цяжкасцю вылез. З цяжкасцю даказаў, што не спазніўся. З цяжкасцю дачакаўся перапынку. З цяжкасцю даседзеў да канца заняткаў. З цяжкасцю знайшоў малако ў краме. З цяжкасцю расплаціўся. З цяжкасцю паспеў да месца сустрэчы. З цяжкасцю "собразілі". З

цяжкасцю памятаю, што было і чым скончылася. З цяжкасцю дабраўся да інтэрната. З цяжкасцю падняўся на патрэбны паверх. З цяжкасцю знайшоў свой пакой. З цяжкасцю заснуў.

Як жа мне ўсё гэта ўдаецца з такой лёгкасцю?

Інтэрнат № 7,
12 паверх

ОДА СТУДГОРОДКУ

Студгородок, как ты далёк!
Как ты высок и неприступен!
К тебе бреду на огонёк,
Да воспоёт твой образ бубен!
Чудесный город, городок,
Дочерний сын от Альма-Матер,
К тебе бегу я со всех ног,
Как к Катерине мчится катер.
Моё спасение, судьба,
Мой светлый лучик в тёмном царстве,
К тебе несёт меня ходьба
С потоком слёз и благодарствий:
Спасибо, о Студгородок,
За нежные о нас заботы,

За хлеб, что падал в наш роток
От воскресенья до субботы,
За руки чуткие твои,
Что в общезнание застали...
Пускай кричал я: "Отвали!" —
Меня всему там научили.
Там стал я человеком, брат,
Студентом истинным, героем.
И за тебя я на парад
Пойду любой. Один и строем.

Студент юридического
факультета БГУ,
общезнание № 4

БЕЛАРУСКИ УНІВЕРСІТЭТ

Заснавальнік газеты —
БЕЛАРУСКИ
ДЗЯРЖАЎНЫ
УНІВЕРСІТЭТ

Газета зарэгістравана Дзяржаўным камітэтам Рэспублікі Беларусь па друку.
Рэгістрацыйнае пасведчанне №149 ад 28 чэрвеня 1996 года.

Газета надрукавана ў Выдавецкім
цэнтры Белдзяржуніверсітэта
220030, г. Мінск,
вул. Чырвонаармейская, 6
Ум. друку. арк. 1

Падпісана да друку ў 12.00

28 кастрычніка
Зак. 739.
Т. 1000 экз.

Адрас рэдакцыі:
220080, Мінск-80,
Універсітэцкі гарадок,
вул. Бабруйская, 7,
паверх 4, пакой 411,
тэлефон 2206827.

Рэдактар
Т.М. КАЗАК

Газета ўзнагароджана
Ганаровай граматай
Вярхоўнага Савета БССР

Камп'ютарная вёрстка
Валеры Сырыч